

ATTİLÂ İLHAN'IN RENK DÜNYASI VE KURLAR SOFRASI'NDA BENZETMEYE DAYALI RENK ADLARI

ATTİLÂ İLHAN'S WORLD OF COLORS AND COLOR NAMES BASED ON SIMILES IN KURLAR SOFRASI

Sıla GEN KAYA*

ÖZ: Şair ve romancı kimliği ile bilinen İlhan'ın betimleme gücü, renklerle ilgili sözcükleri kullanımında göze çarpmakta, *Kurlar Sofrası* romanı okura zengin ve alışılmamış bağdaştırmalarla bezenmiş bir renk dünyası sunmaktadır. Bu çalışma ile *kırmızı*, *kıpkırmızı*, *kırmızılık* gibi tek sözcükten oluşan renk adları yanında *tuğla kırmızısı*, *karga siyahı* gibi benzetmeye dayalı renk adlarını da ortaya çıkarmak; bunların ne kadarının ölçünlü dilde yer aldığını tespit ederek söz varlığı çalışmalarına katkı sunmak amaçlanmıştır. Benzetmeye dayalı adların, renkler arasındaki yerini belirlemek amacıyla eserde yer alan renk adlarının tamamı derlenmiş; *kırmızı*, *kızıl*, *çelik rengi* gibi adlandırmalar renk adı; *füzen siyahı*, *ısırgan kırmızı* gibi renk adının bir benzetme unsuru ile birlikte kullanıldığı adlandırmalar renk tonu olarak kabul edilmiştir. Eserde kullanılan renkler, renk adına göre tasnif edilmiş; renk tonlarına ilgili renk adının altında yer verilmiştir. Renk çeşitlemesinin oldukça zengin olduğu görülen eserde kullanılan renk adları ve tonlarının önemli bir kısmının *Güncel Türkçe Sözlük*'te yer almadığı tespit edilmiştir. Sözlükte yer almayan renk ifadeleri *geçici renk adı* olarak kabul edilmiştir. Çalışmada renk kavramı, Türkçenin söz varlığında renkler ile renklerde adlandırma üzerinde durulduktan sonra *Kurlar Sofrası*'ndaki renk adları ve tonlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kurlar Sofrası*, Attilâ İlhan, Renk Adları, Benzetmeye Dayalı Renk Adları, Geçici Renk Adları

ABSTRACT: Known as a poet and novelist, İlhan's power of description, stands out in his use of words related to colors, and the novel *Kurlar Sofrası* presents the reader with a world of colors adorned with rich and unconventional associations. The aim of this study is to reveal color names consisting of a single word such as *kırmızı*, *kıpkırmızı*, *kırmızılık* as well as color names based on simile such as *tuğla kırmızısı*, *karga siyahı* and to contribute to vocabulary studies by determining how many of these are included in the standard language. In order to determine the place of names based on simile among colors, all the color names in the work were compiled and names such as *kırmızı*, *kızıl*, *çelik rengi* were accepted as color name; names such as *füzen siyahı*, *ısırgan kırmızı* where the color name is used together with a simile element were accepted as color tone. The colors used in the novel are classified according to the color name and the color tones are given under the relevant color name. It has been determined that a significant part of the color names and tones used in the novel, which is observed to be quite rich in color variation, are not included in *Güncel Türkçe Sözlük*. Color expressions not included in the dictionary were accepted as temporary color names. In the study, the concept of color, colors

* Dr. Öğr. Üyesi.-İstanbul Aydın Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/İstanbul-silakaya@aydin.edu.tr (Orcid: 0000-0003-2726-9977)

in Turkish vocabulary and naming of colors are discussed, and then the color names and tones in Kurtlar Sofrası are given.

Keywords: Kurtlar Sofrası, Attilâ İlhan, Color Names, Color Names Based on Simile, Temporary Color Names

Giriş

1925'te Menemen'de doğan Attilâ İlhan şiir, roman, öykü, düşünce yazısı, senaryo gibi pek çok alanda eser vermiştir. Şair ve romancı kimliği ile tanınan İlhan'a göre "sanat eseri toplumun doğayla, insanın toplumla, insanın kendi kendisiyle çelişkilerini estetik bileşimler yaparak yansıtmalıdır" (İlhan, 2004: 216). 1954-1961 yılları arasında yazılan ve 1950-1960 Türkiye'sinin toplumsal yapısındaki dalgalanmaları yansıtan *Kurtlar Sofrası* temelde "Türkiye'nin Tanzimattan bu yana sancısını çektiği burjuvalaşma, Batılılaşma, çağdaşlaşma, kalkınma ve uluslaşma" çabalarını irdeler (İnce, 1976: 395).

İlhan, bazılarının yazı düzeninde "şairanelik" sandığı şeyin aslında "kahramanları ve olayları okura handiyse göstermeye" çalışmasından kaynaklandığını belirterek bu konudaki düşüncesini "Öyle bir imge kullanacaksın ki o 'sahnedeki' durum; kişilerle, olayın dramatik ağırlığıyla okurun imgelemine renkli ve üç boyutlu olarak hemen yansıyacak!" sözleriyle ifade eder (İlhan, 1977: 234). İlhan'ın şair kimliği ile ilişkilendirilen betimleme gücü renklerle ilgili sözcükleri kullanımında da göze çarpmakta, *Kurtlar Sofrası* (bundan sonra KS) okura zengin ve alışılmamış bağdaştırmalarla bezenmiş bir renk dünyası sunmaktadır. İlhan, öfkeyi *kireçkaymağı gibi çiğ beyaz* (KS: 222); uykuyu *mika siyahı* (KS: 354), boyundaki atkayı *çığlık kırmızısı* (KS: 356) olarak niteler.

Kurtlar Sofrası romanında yer alan renk adlarını ele alan bu çalışma ile *kırmızı*, *kıpkırmızı*, *kırmızılık* gibi tek sözcükten oluşan renk adları yanında *tuğla kırmızısı*, *karga siyahı* gibi benzetmeye dayalı renk adlarını da ortaya çıkarmak; bunların ne kadarının ölçünlü dilde yer aldığını tespit etmek amaçlanmıştır. Benzetmeye dayalı adların renkler arasındaki kullanım sıklığını saptamak amacıyla eserde yer alan renk adlarının tamamı derlenmiş; *kırmızı*, *kızıl*, *çelik rengi* gibi adlandırmalar renk adı; *füzen siyahı*, *ısırgan kırmızı* gibi renk adının bir benzetme unsuru ile birlikte kullanıldığı adlandırmalar renk tonu olarak kabul edilmiştir. Eserde kullanılan renkler, renk adına göre tasnif edilmiş; renk tonlarına ilgili renk adının altında yer verilmiştir. Benzetmeye dayalı renk adları ve tonları için eserden örnekler sunulmuştur. *Güncel Türkçe Sözlük*'te (URL-1) sözlük birimi olarak yer alan renk adlarının tanımı GTS kısaltması ile verilmiştir. Sözcüğün birden fazla anlamı varsa ilgili anlamın numarası GTS kısaltmasının yanında belirtilmiştir. GTS'de yer almayan renk ifadeleri Özmen'in (2016) görüşünden hareketle *geçici renk adı* olarak kabul edilmiştir. Renk adı olarak

eserde geçen ancak tonları bulunmayan adlara *Diğer Renkler* başlığı altında yer verilmiştir. Çalışmada, eserin (ilk baskı 1963, Ataç Kitabevi) İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan 2012 tarihli baskısı kullanılmıştır. Eserden alınan örnek cümleler, KS kısaltması ve sayfa numarası ile gösterilmiştir.

1. Renk Kavramı

Bir dilin söz varlığında önemli bir yer edinmiş olan renk, fiziksel anlamda, ışığın gözde yarattığı algı ile ilişkilendirilen bir kavramdır. Renk, “ışığın cisimlere çarptıktan sonra yansıyarak gözümüzde bıraktığı etki” (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012: 5); “cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum” (GTS 1) biçiminde tanımlanır. Bir prizmadan geçirilen güneş ışığının farklı dalga boyundaki ışık ve renklere ayrılmasına renk tayfı denir. Renk tayfı esasen altı renkten oluşur: Kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, mor. Yedinci renk olan lacivert, mavinin bir tonu olduğu için ayrı bir renk olarak kabul edilmez (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012: 6-14). Bunların arasında olmayan *siyah* bir cismin güneş ışığında depolanmış renkleri yansıtmayıp yutmasıyla; *beyaz* ise tamamını yansıtmasıyla oluşur (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012: 35-36).

Kırmızı, sarı ve turuncu sıcak renklerdir. Sarı renk güneşle, kırmızı renk ise ateşle ilişkilendirildiği için sıcak renk olarak algılanır. Mavi renk gökle, yeşil renk ise bitkilerle ilişkilendirildiği için soğuk renklerdir (Wierzbicka, 1990: 125). Siyah, beyaz ve gri ise etkisiz renklerdir, aslında renk sayılmazlar. Rengin açık veya koyu olması ile ilgili olan *ton* beyazla açılır, siyahla koyulaşır. Ton farklılıkları, ışığın dalga boyundaki değişimlerine bağlıdır. Işık arttıkça renk daha açık, azaldıkça daha koyu görünür. Doygunluk, rengin parlaklığı ve ışığı yeterince yansıtması ile ilgilidir. Doygunluk azaldıkça renk siyaha yaklaşır. Örneğin *parlak açık yeşil* dendiği zaman *parlak* doygunluğa, *açık* tona, *yeşil* ise renge göndermede bulunur (Haşlakoğlu, 2007: 10-12; Millî Eğitim Bakanlığı, 2012: 32-33).

Bir rengi sıcak, soğuk, ağır, hafif, yumuşak, güçlü, heyecan verici, keskin, parlak veya sakın olarak algılayabiliriz ancak bu algılama kişinin kültürü, dili, cinsiyeti, yaşı veya deneyimlerine göre değişir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012: 31). Rengi tanımlamanın ve sınıflamanın güçlüğüne dikkat çeken Pastoureau sıcak ve soğuk renkler arasındaki karşıtlığın bir saymacadan ibaret olduğunu, çağlara ve toplumlara göre değiştiğini belirtir. Rengin toplumsal bir olgu olduğunu belirten Pastoureau rengi oluşturan, tanımlayan, anlamlandıran ve değerini belirleyen şeyin toplum olduğunu ifade eder (Pastoureau, 2013: 9-11). Geçmişten günümüze renklerin çeşitli kültürlerde farklı sembolik anlamlar yüklenmiş olması bu görüşü doğrular niteliktedir¹.

¹ Türk kültüründe renkler hakkında geniş bilgi için bk. (Ögel, 2022).

2. Renk Adlarının Türkçenin Söz Varlığındaki Yeri

Yüklendikleri simgesel anlamlar aracılığı ile toplumun kültürel değerlerini yansıtan öğeler arasında yer alan renk adları, anlatım olanaklarının zenginliğini yansıtan unsurlar olması bakımından söz varlığı içerisinde önemli yer tutar.

Farklı ailelerden çeşitli dillerdeki renk kavramlarından yola çıkarak renklerin evrenselliği üzerinde duran Berlin ve Kay, dillerin söz varlıklarında farklı sayılarda temel renk ulamı bulunduğunu ancak evrensel anlamda en fazla on bir temel renk ulamı içerdiklerini ifade eder. Bu on bir temel renk “*beyaz, siyah, kırmızı, yeşil, sarı, mavi, kahverengi, pembe, mor, turuncu ve gri*”dir. Berlin ve Kay’ın dikkat çektiği bir nokta da dillerde temel renk kavramını yansıtan söz varlığının belirli bir dizilimde olduğudur. Bir dilde iki temel renk kavramı varsa bunlar *beyaz* ve *siyah*tir; üç renk kavramı varsa üçüncüsü *kırmızı*dır; dört ise dördüncüsü *yeşil*; beş ise beşinci *sarı*; altıncı *mavi*; yedinci *kahverengidir*. Bir dilde sekiz ya da daha fazla renk kavramı varsa bunlar *pembe, mor, turuncu, gri* renklerinden biri, birkaçı ya da tümü olabilir (Berlin ve Kay, 1969: 3). Berlin ve Kay’ın görüşlerini kabul edilebilir bulmayan Wierzbicka, temel ve temel olmayan renk kavramları arasındaki ayrımın her zaman açık olmadığı üzerinde durarak, bir dilde renk ifade eden yalnızca iki sözcük varsa bunların daima *siyah* ve *beyaza* karşılık gelmesinin mümkün olmadığını ifade eder (Wierzbicka, 1990: 112-128). Doğadaki renkler dikkate alındığında yaşanan coğrafyaya göre temel renk kavramlarının değişkenlik göstermesi beklenir.

Özgen ve Davies, çocuk ve yetişkinlerden oluşan bir örneklem üzerinden Berlin ve Kay’ın (1969) renklerin evrenselliği teorisini Türkçedeki renk ulamları bakımından sınavarak saptanan on bir rengin Türkçede de temel renk kavramlarını oluşturduğu sonucuna ulaşırlar. *Lacivert* rengin Türkçede on ikinci temel renk ulamı olarak kabul edilip edilemeyeceği üzerinde duran araştırmacılar laciverdi daha çok yetişkinlerin ayrı bir renk olarak görme eğiliminde olduğunu ifade ederek bu rengin durumunu “belirsiz” olarak niteler (Özgen ve Davies, 1998: 919-951).

Aksan, *Orhon Yazıtları*’nda geçen renk sözcüklerini şöyle sıralar: *ak* “ak”, *boz* “boz”, *kara* “kara”, *kızıl* “kızıl”, *kök* “mavi”, *torug* “doru” (at donu), *yagız* “yağız”, *yaşıl* “yeşil” (Aksan, 2004: 85). Köktürk harfli metinlerde yer alan renk sözcüklerinin çoğunun at donu olduğunu ifade eden Kaymaz, bunlara ek olarak şu sözcüklere yer verir: *ala* “ala, alaca”, *az* “sarı (at donu?)”, *azman* “sarımtırak”, *başgu* “alın beyaz (at), kaşga, tepel”, *beñlig* “benli, beyaz lekeli”, *buymul* “boyunu beyaz hayvan”, *esri* “tekir renk, kaplan renkli, iki renkli”, *kula* “kula rengi”, *sarıg* “sarı”, *tig* “sarı, sarımtırak”, *ürün* “beyaz”, *yagren* “kula rengi, at rengi”. Renk adlarının Türk dilinde büyük bir zenginlik gösterdiğini belirten Kaymaz “Türkiye Türkçesine ait sözlükleri, bazı

eserleri ve *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü’nü*” tarayarak 1447 renk adı ve tonu saptamıştır (Kaymaz, 1997: 251-253). Eminoğlu’nun (2014) tarihî Türk dilleri ile Türkiye Türkçesindeki renk adları ve renklerle ilgili kavramları içeren kapsamlı sözlüğünde Küçük ve Doğan’ın tespitine göre 7158 madde başı bulunmaktadır (Küçük ve Doğan, 2014: 275).

Aksan, Türkiye Türkçesinin anlatım olanakları açısından ne ölçüde zengin olduğunu sergilemek üzere renk adları ve tonları üzerinde durur. *Ak, beyaz, kara, siyah, sarı, yeşil, mor, gök, mavi, al, kırmızı, boz, turuncu, ala, kahverengi, tirşe, pembe, bej, gri, lacivert* Aksan’ın yer verdiği renk adları arasındadır. Renk tonlarına ise *vişneçürüğü, kavuniçi, limonküfü, camgöbeği, ördekbashi, yavruağzı, narçiçeği, soğankabuğu, keklikayağı, fildişi, devetüyü, vapur dumanı, kankırmızı, kanarya sarısı, pasrengi* gibi örnekler ile *filizi, zeytuni, haki, çividi, barudi, erguvani* gibi nispet i’si almış örnekler verir (Aksan, 2004: 148-150; Aksan, 2009: 97-98).

3. Renklerde Adlandırma

Türkçeyi anlatım bakımından güçlü kılan özelliklerden biri soyut kavramların doğa aracılığı ile somutlaştırılarak dile getirilmesidir. Soyut kavramları doğadaki somut varlıklar açısından anlama, en yaygın kavramlaştırma biçimlerindendir. Bu kavramlaştırma biçimi renklerin adlandırılmasında da başvurulmuş bir yoldur.

Türkçede bitkilere, hayvanlara, gökyüzüne bakılarak çeşitli renk adları türetilmiştir (Gözyayın, 2003: 539). Doğadaki nesnelere dayanılarak çok değişik renk tonları canlı bir biçimde dile getirilebilir. Türkiye Türkçesindeki renk adları çoğunlukla benzetme ve doğadan esinlenme yoluyla ortaya çıkmıştır (Aksan, 2004: 57; Aksan, 2009: 98; Küçük, 2010a: 420; Bayraktar, 2014: 179-180; Zülfikar, 2014: 57-61). Eldeki çalışma da benzetmenin renklerin adlandırılmasında önemli ölçüde etkili olduğunu göstermektedir.

Renkleri adlandırmanın zor bir konu olduğuna değinen Özmen, renk adlarının tek sözcükten oluşabildiğini, belirtisiz isim tamlaması ya da sıfat tamlaması kuruluşunda olabildiğini, yapım ekleri ya da Arapça aitlik eki ile türetilbildiğini ifade eder (Özmen, 2016: 81-83). Türkiye Türkçesinde somutlaştırma yoluyla türetilen renk adları genellikle belirtisiz isim tamlamasından oluşur (Küçük, 2010a: 426). Sıfat tamlaması biçimindeki renk adlarında en çok kullanılan sıfatlar *açık* ve *koyudur*. Sözlük birimi olarak sözlüklerde yer almayan renk adlarını *geçici renk adı* olarak adlandıran Özmen, *Türkçe Sözlük*’te geçici renk adı yapan belli başlı 11 sıfat tespit etmiştir: *canlı, cart, cırlak, çiğ, donuk, kırık, mat, parlak, solgun, soluk, uçuk* (Özmen, 2016: 83-84). Küçük *acı, tatlı, menevişli, yaldızlı, yanardönerli, ebruli, küllü, hareli, fosforlu, sütlü, açık, hafif koyu, hafif açık, çok açık, orta, koyu, kapalı, kirli* gibi sözcüklerle de renk adı türetilbildiğini belirtir (Küçük, 2013: 791).

4. Kurtlar Sofrası'nda Benzetmeye Dayalı Renk Adları

Bir somutlaştırma aracı olarak benzetme, mecazlı anlatımın ilk adımını oluşturan, dilde anlatım zenginliği sağlayan unsurlardan biridir. Hem günlük dilde hem edebî dilde başvurulmuş anlatım yollarından biri olan *benzetme*, “bir şeyin niteliğini anlatmak için o niteliği eksiksiz taşıyan bir şeyi örnek olarak gösterme işi; benzeti, teşbih” (GTS 2); “bir nesnenin ya da eylemin özelliğini bir başkasından yararlanarak ya da onu anımsatma yoluyla gerçekleştirme” (İmer vd., 2011: 49) biçiminde tanımlanır. Aksan, benzetmenin “bir nesnenin niteliğini, bir eylemin özelliğini daha iyi anlatabilmek, canlandırabilmek için bir başka nesneden, bir başka eylemden yararlanarak, onu anımsatma yoluyla” gerçekleştiğini ifade eder. Benzetme, metaforik ve metonimik süreçlerin ilk aşaması olarak değerlendirilir (Aksan, 2009: 61).

Bir benzetme iki şey ya da eylem arasında açık bir karşılaştırma içerir. Benzetmelerin çoğu *gibi* edatı ile kurulur. Anlambilimcilerin pek çoğu ‘X, Y gibidir’ biçimindeki ifadelerin tamamını benzetme olarak kabul etmez. Edebî benzetmeler genellikle mecazlı dilin bir unsuru olarak kabul edilir. Gerçek benzetme metaforik ifadeye dönüştürülemez. Edebî benzetme ise metaforik bir ifadeye dönüştürülebilir. “*Peter aslan gibidir.*” (edebî benzetme) ifadesinden benzetme unsuru kaldırıldığında “Peter aslandır.” biçiminde metaforik bir ifadeye dönüşür. “*Senin mutfağın benimki gibi.*” (gerçek benzetme) biçimindeki bir benzetme ise metaforik ifadeye dönüştürülemez, bu nedenle benzetme olarak kabul edilmez (Cruse, 2006: 165).

Gözyaydın, tüm edebî türlerde özellikle de şiirde renk adlarının önemli bir yeri olduğuna değinir (Gözyaydın, 2003: 539). Orhan Veli'nin gezi yazılarında kullandığı renk adlarını değerlendiren Zülfikar; *filiz yeşili, fıstık yeşili, gök yeşili, deniz yeşili, cam göbeği, limon küfü, zehir yeşili* adlandırmalarını örnek verir. Şairin kullandığı bazı adlandırmaların geçmiş yıllarda *Türkçe Sözlük*'e aktarıldığını ancak *deniz yeşili, zehir yeşili* gibi kullanımlara sözlükte yer verilmediğini belirtir. Zülfikar, “Gerçekten kullanılmış mıydı? Bir başka yazar daha bu kelimeye yazısında yer vermiş miydi?” sözleriyle bu adlandırmaları sözlüğe aktarma konusundaki tereddüdünü dile getirir (Zülfikar, 2014: 58-59). Zülfikar'ın verdiği örneklerden yalnızca *camgöbeği* ve *limonküfü* bugün GTS'de yer almaktadır. Hem ressam hem şair kimliği ile bilinen Bedri Rahmi Eyüboğlu'ndan örnek veren Özmen, Bedri Rahmi'nin kullandığı renk adlarının neredeyse yarısının *Türkçe Sözlük*'te (2011) yer almayan, kendisinin türettiği adlar olduğuna dikkat çeker (Özmen, 2016: 86).

Sanatçıların eserlerinde kullandığı renk adlarının bir kısmı ölçünlü dilde yer almadığı için herkesin zihninde aynı rengi çağrıştırmaz (Özmen, 2016: 83). Bu bakımdan, edebî metinlerde anlatıma derinlik ve çağrışım katmak için kullanılan ölçün dışı renk adlarının çoğunu tanımlamak güçtür.

Attilâ İlhan'ın *Yengecin Kıskaçı* (1999) adlı eserinde geçen *çelik mavisî, ustura mavisî, firuze mavisî, damar mavisî, maytap mavisî, cam mavisî, aydınlık mavi, mine mavisî, elektrik mavisî, buz mavisî, rakı mavisî* Özmen'in bu türden kullanımlara verdiği örnekler arasındadır (Özmen, 2017: 144).

İlhan, *Kurtlar Sofrası*'nda *kıvamlı sarı, diri mavi, ısırgan kırmızı, çalışkan yeşil, kusuk siyah* gibi çok çeşitli adlandırmalar kullanmıştır. Bu renk çeşitlemesinin kaynağı İlhan'ın olayları, kahramanları, durumları okurun zihninde canlandırma çabası ile kurduğu imgesel anlatımda aranabilir. Edebiyat dilinde kullanılan bu gibi adlandırmaların rengin hangi tonuna göndermede bulunduğunu kestirmek güçtür. Bu kullanımlar, somut anlamda rengi betimlemekten çok anlatıya ilişkin çağrışım zenginliği yaratmayı amaçlar.

Siyah

Siyah, *Kurtlar Sofrası* romanında en çok kullanılan renktir. Eserde *simsiyah, siyahlı, siyahlık, siyah siyah* biçimleri de kullanılmıştır. İlhan, siyah rengin tonlarını isim ya da sıfat tamlaması kuruluşundaki yapılarla dile getirmiştir. Bir kısmı somutlaştırma yoluyla türetilen bu ifadelerden yalnız *kuzguni siyah* “çok koyu kara renk” (GTS 1) sözlük birimi olarak yer almaktadır:

“Athena'nın saçları kuzguni siyah, ...” (KS: 129).

Kömür tozu siyahı ve *antrasit siyahı* ifadelerinde geçen *kömür* ve *antrasit* sözcükleri GTS'de birer renk adı olarak yer almaktadır. *Kömür*, *mecaz* etiketi ile “siyah renkli” (GTS 2) biçiminde; *antrasit* ise “taş kömürünün koyu gri, siyaha çalan rengi” (GTS 2) biçiminde tanımlanmaktadır:

“Sıtkı'nın dudakları, bıyıklarının kömür tozu siyahı altında, çiğ kırmızı” (KS: 304).

“Antrasit siyahı, küstah ve ısırcı topuzlar, ...” (KS: 634).

Eserde *ışksız, pırıltısız, pırıltılı, parlak, donuk, soluk* sıfatları ile siyahın tonlarını ifade eden geçici renk adları yapılmıştır. Bunlardan yalnız *soluk* sözcüğünün “rengi atmış olan, solmuş; uçuk (I)” (GTS II 1) biçiminde renkle ilgili bir tanımı bulunur. Diğer sıfatların renkle ilgili bir tanımına rastlanmaz: “*ışksız siyah*” (gözler) (KS: 42); “*pırıltısız siyah*” (gözlerinin camı) (KS: 471); “*pırıltılı siyah*” (bıyıklar) (KS: 480); “*parlak siyah saçlar*” (KS: 465); “*donuk siyah bir leke*” (KS: 512); “*soluk siyah bir tokat*” (KS: 658).

İlhan'ın siyahın tonlarını betimlemek üzere, somutlaştırma yoluyla oluşturduğu *füzen siyahı, mika siyahı, pis kan siyahı, tozlu keçe siyahı, karga siyahı, zenci siyahı, mürekkep siyahı, elişi siyahı* sözlük birimi olmayan geçici renk adlarıdır:

“Ülkü füzen siyahı gözlerini, Olcay'ın köşesine kaptırmış:” (KS: 449).

“Ondan sonra rüyasız, mika siyahı ve tuğla kırmızısı bir uyku” (KS: 354).

“Taze kan kırmızısı ve pis kan siyahı” (KS: 355).

“Tozlu keçe siyahı sakalı, ukala dudaklarıyla, Londra’dan henüz dönmüş bir violonist” (KS: 446-447).

“Saçları, karga siyahı, ısıldıyorlar” (KS: 560).

“Duvarlarda, tepeden tırnağa ona aitliği herkesçe kabul edilmiş, zenci siyahlarının, nar kızıklarının ...” (KS: 506).

“İlyas’ın gözlerinde, mürekkep siyahı gözyaşları” (KS: 180).

“Ulu ve parlak siyah, elişi siyahı bir bayrak” (KS: 62-63).

Günah siyahı kullanımında soyut bir aktarım söz konusudur:

“Günah siyahı” (KS: 293).

Kusuk, GTS’de sözlük birimi olarak yer almamaktadır. *Kusuk siyah* rengin *kusmak* eyleminin GTS’deki “boyanan ve temizlenen şeyler yeniden ortaya çıkmak” (GTS 3) anlamı ile ilişkili olduğu düşünülebilir:

“Kusuk siyah camların dibinde ...” (KS: 575).

Kara

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda *kara* renk adının yanında *kararmak*, *kapkara*, *kara kara* biçimlerini de kullanmıştır. *Karanın* tonunu ifade etmek için kullanılan *bulanık* sıfatı “donuk, anlamsız, fersiz olan (bakış)” (GTS 4) anlamı ile ilişkilendirilebilir:

“... bulanık kara bir çift gözdeki açıklanamaz bir istek, ...” (KS: 259).

Kömür sözcüğü, “siyah renkli” (GTS 2) biçiminde tanımlanmaktadır. *Kömür karası*, *kara* rengin tonunu belirten bir geçici renk adıdır:

“... düşük yanaklarında kömür karası bir sakal bulaşığı; ...” (KS: 619).

Beyaz

Kurtlar Sofrası’nda *beyaz* renk adı yanında *bembeyaz*, *beyaz beyaz*, *beyazlı beyazlı*, *beyazlık*, *beyazlamak* biçimlerine de yer verilmiştir. İlhan, *beyazın* tonlarını betimlerken yer yer benzetmelerden yararlanır:

“... içine kireçkaymağı gibi çiğ beyaz ve yakıcı bir öfke biriktiren, midesini çalkalayan hep o!” (KS: 222).

Altın beyazlığı ifadesi, *beyazın* sarıya yakın bir tonuna göndermede bulunmaktadır:

“Başta Bekir, yüzündeki altın beyazlığı kirli bir şarap pembesine dönmüş, yumrukları sıkılı, çenesi kilitli” (KS: 580).

Beyaz rengin tonlarını ifade etmek için kullanılan *tebeşir beyazı*, *peynir beyazı*, *sabun beyazı*, *kefen beyazı*, *pudra beyazı*, *porcelen beyazı*, *elişi beyazı*, *tereyağı beyazı* somut benzetmelere dayanan geçici renk adlarıdır:

“Garajın yazıhanesinde, tebeşir beyazı floresan aydınlığı” (KS: 58).

“... kadın dedin mi teni peynir beyazı olacak, ...” (KS: 68).

“Fildişi beyazı mı, sabun beyazı mı, krem beyazı mı?” (KS: 79).

“... kefen beyazı ev, ...” (KS: 129).

“... yüzü pudra beyazı bir berber:” (KS: 219).

“Oğuz’un porcelain beyazı dişleri boşlukta parlıyorlar:” (KS: 262).

“... elişi beyazı gözleri, ağır ve hantal kibarlığı ...” (KS: 542).

“... tereyağı beyazı bir şarap yudumluyor, ...” (KS: 571).

Fildişi beyazı, *beyaz fildişi* ve *krem beyazı* kullanımlarında *fildişi* “fil dişinin kırık beyaz rengi; fildişi rengi” (GTS 1), *krem* ise “krem rengi” (GTS 3) biçiminde tek başlarına renk anlamı taşıyan birer sözlük birimidir. İlhan bu renk adlarını beyazın tonu olarak görmektedir:

“Fildişi beyazı mı, sabun beyazı mı, krem beyazı mı?” (KS: 79).

“... beyaz fildişinden balık kılçıkları:” (KS: 61).

İlhan, beyaz rengin tonlarını ifade etmek üzere gümüş ve platin elementlerinden de yararlanmıştır. *Platin beyazı* kullanımında geçen *platin* GTS’de *sıfat* etiketi ile “bu elementin rengine olan” (GTS 2) biçiminde tanımlanmıştır. *Gümüş* ise *gümüş grisi* “gümüş rengine çalan gri” (GTS 1) ve *gümüş rengi* “gümüş parlaklığında, gümüşü andıran renk; gümüşü” (GTS 1) adlandırmaları içerisinde geçer:

“Gümüş beyazı bukleler titreyecek” (KS: 634).

“Kapının aralığında, sadece Güner’in platin beyazı aydınlığı” (KS: 440).

Kar beyazı kullanımı GTS’de *kar beyaz* “bembeyaz, çok beyaz; kar beyazı” (GTS 1) biçiminde geçmektedir:

“... kar beyazı bir keten mendilin serinliğine ...” (KS: 250).

İlhan’ın *sütlü beyaz* biçiminde ifade ettiği renk adı GTS’de *süt beyaz* “bembeyaz, çok beyaz; süt beyazı” (GTS 1) ve *süt beyazı* “süt beyaz” (GTS) biçiminde yer alır. *Sütlü* sözcüğü ise yalnız *kahve* ile birlikte renk adı oluşturmaktadır: *sütlü kahve* “açık kahverengi” (GTS 2).

“... sütlü beyaz General Electric ampulleri ...” (KS: 498).

Kırmızı

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda kırmızı renk adı yanında *kıpkırmızı* ve *kırmızılık* biçimlerini de kullanır. *Kan*, *bakır* ve iskambildeki *kupa işareti* sözcükleri ile kırmızılığın tonu belirtilmiştir:

“... örümcek örümcek bir kan kırmızılığı ...” (KS: 23).

“... bir bakır kırmızılığı dışarıya uğramış” (KS: 411).

“Dudaklarında bir kupa işareti kırmızılığı, ...” (KS: 576).

Kırmızının tonlarını ifade etmek için kullanılan *açık kırmızı* “kırmızının bir veya birkaç ton açığı” (GTS 1), *koyu kırmızı* “kırmızının bir veya birkaç ton koyusu” (GTS 1) ve *kan kırmızı* “kan kırmızısı” GTS’de sözlük birimi olarak yer almaktadır. *Açık* ve *koyu* sıfatları diğer renkler için de kullanılabilir ancak *kan* sözcüğü *kırmızı* ile özdeşleşmiş bir somutlaştırma örneğini yansıtır: “*açık kırmızı bir kan*” (KS: 174); “*koyu kırmızı, şuruplu bir ılık*” (KS: 596); “*kan kırmızı ağzılık*” (KS: 118).

Çiğ “gözü rahatsız eden, göze batan (renk, ılık)” (GTS 2) ve *parlak* “parlayan, ısıldayan, pırıltılı olan” (GTS 1) sıfatları, kırmızının tonlarını ifade eden geçici renk adları oluştururlar: “*çiğ kırmızı*” (kan) (KS: 381); “*parlak kırmızı bir ruj*” (KS: 528).

Ağır sözcüğünün GTS’de renkle ilgili bir tanımı yer almamakla birlikte “yoğun” (GTS 4) anlamı rengin koyuluğunu vurgular:

“Çay, bardaklarında ağır kırmızı, ...” (KS: 554).

Çiğ biftek kırmızısı, *tuğla kırmızısı*, *bayat çay kırmızısı* ve *bayrak kırmızısı* İlhan’ın kırmızının tonlarını belirtmek üzere kullandığı geçici renk adlarıdır. Bu kullanımların hiçbiri GTS’de yer almaz.

“Sıtkı Ocakçılar’ın dudakları, çiğ biftek kırmızısıydı” (KS: 527).

“... tabağının üzerine tuğla kırmızısı bir biber harmanı savurup, ...” (KS: 672).

“... bayat çay kırmızılarında bozulmuş, ...” (KS: 413).

“Bayrak kırmızısı rujları, ...” (KS: 484).

Soyut çağrışımlara dayanan *öldüresiye kırmızı*, *ısırgan kırmızı*, *çığlık kırmızısı* kullanımlarında yoğun, göz alan, parlak bir kırmızıdan söz edildiği anlaşılmaktadır:

“O gece öldüresiye kırmızıydı dudakları” (KS: 449).

“... ısırgan kırmızıları ile her tarafı kaplıyor” (KS: 173).

“Boynunda çığlık kırmızısı atkı” (KS: 356).

Kızıl

İlhan, *kızıl* renk yanında *kıpkızıl* ve *kızarmak* biçimlerini de kullanmıştır. Kızıl rengin tonunu daha somut şekilde belirtmek üzere *nar* sözcüğünden yararlanmıştır:

“... nar kızılarının ve çam yeşillerinin ağır dalgalanışı ...” (KS: 506).

İlhan, aşağıdaki kullanımlarda kızılın tonlarına soyut bir nitelik kazandırmıştır. *Köpek havlaması kızılı* ve *havlayan*, *ısırgan kızıl* ifadelerinin kızıl rengin gözü alan, rahatsız eden, parlak bir tonuna işaret ettiği düşünülebilir:

“... saçlarının köpek havlaması kızılını ...” (KS: 435).

“Sue’nin havlayan, ısırgan bir kızıla boyanmış saçları, ...” (KS: 240).

Yeşil

Kurtlar Sofrası'nda *yeşil* yanında *yemyeşil*, *yeşil yeşil* ve *yeşillik* biçimleri de kullanılmıştır. İlhan, yeşil rengin tonlarını ifade etmek üzere çoğu somut benzerliğe dayanan renk adları kullanmıştır. *Safra yeşili* "siyaha çalan yeşil renk" (GTS II 1), *küf yeşili* "açık yeşil renk" (GTS 1), *orman yeşili* "koyu yeşil renk" (GTS 1) ve *çam yeşili* "yeşilin çam yapraklarına benzer bir tonu" (GTS 1) GTS'de sözlük birimi olarak yer alan adlandırmalardır:

"Damla damla, safra yeşili bir zehir ..." (KS: 130).

"Küf yeşili bir ışık, ısrarla Eşfak'ın etrafında dolaşiyor:" (KS: 513).

"... gözleri ya saydam çocuk mavilerine doğru hafifliyor, ya da büyük orman yeşilleri halinde ağırlaşıyordu" (KS: 461).

"... nar kızıklarının ve çam yeşillerinin ağır dalgalanışı ..." (KS: 506).

Donuk "mat (II)" (GTS 2) geçici renk adı yapan sıfatlar arasında yer alır: *donuk yeşil bir aydınlık* (KS: 431-432).

Böcek yeşili, *leopard gözü yeşili*, *su yeşili*, *ceset yeşili*, *kadife yeşili*, *dolar yeşili*, *zehir yeşili*, *elektrik yeşili*, *şimşek yeşili*, *şişe yeşili* kullanımları benzetmeye dayalı geçici renk adlarıdır:

"Oktay'ın böcek yeşili gözleri kıpırdadı" (KS: 195).

"... gözlerinde bir leopard gözü yeşili ..." (KS: 318).

"Bir bakıma, çıplak gözleri su yeşili ..." (KS: 337).

"... ceset yeşili abajurun, büyük ve saydam zarını araniyor" (KS: 338).

"Önce Halil'in yumuşak, derinliğine ve kadife yeşili gözleri" (KS: 364).

"... dolar yeşiline ... dönmek mi?" (KS: 394).

"... kanatları zehir yeşili parlayan bir karasineği ..." (KS: 463).

"Tepebaşı'na ve Beyoğlu'na dönen tramvayların, tellerden kopardığı elektrik yeşilleri, ..." (KS: 545).

"... gözlerinin diri mavisine, acı bir şimşek yeşili karışıyor, ..." (KS: 604).

"... şişe yeşili, büyülü bir içki içiyor" (KS: 664).

Havlayan yeşil, *çalışkan yeşil* ve *uzak yeşil* adlandırmalarında İlhan, zihninde uyanan imgelerden yararlanmışır:

"... havlayan yeşilleri, ısırgan kırmızıları ile her tarafı kaplıyor" (KS: 173).

"... çalışkan yeşiller, her işe yatkın sarılar ..." (KS: 512).

"Gözkapakları uzak yeşil, ..." (KS: 546).

Mavi

Kurtlar Sofrası'nda *mavi*, *masmavi*, *mavi mavi*, *mavilik* biçimleri kullanılmıştır. İlhan, *mavilik* sözcüğü ile *diri mavilik*, *hınzır mavilik* ve *yosun maviliği* biçiminde geçici renk adları oluşturmuştur. *Diri* "canlı, ölü karşıtı"

(GTS 1) sıfatının mavinin parlak bir tonuna göndermede bulunduğu düşünülebilir. İlhan'ın yarattığı bir imgeye dayanan *hınzır maviliği*, mavinin nasıl bir tonunu yansıttığını kestirmek güçtür. *Yosun maviliği* ise somut bir benzerliğe dayanmaktadır:

“... Turgut'un gözlerindeki diri maviliğe ...” (KS: 23).

“-Gözlerinin dibinde, diye düşündü, bir yosun maviliği” (KS: 334).

“Alevlerin yüksekliği ve hınzır maviliği; ...” (KS: 365).

Eserde mavinin tonlarını betimleyen ifadelerden yalnızca ikisi GTS'de madde başı olarak yer almaktadır: “*açık mavi gözler*” (KS: 20); “*cildinin süt mavis*” (KS: 545).

Ölü “parlaklığı olmayan, donuk renk” (GTS), *soluk* “rengi atmış olan, solmuş; soluk” (GTS 1), *çiğ* “gözü rahatsız eden, göze batan (renk, ışık)” (GTS 2), *acı* “çarpıcı, göz alıcı (renk)” (GTS 5) sıfatları GTS'de renk tonlarının betimlenmesinde kullanılan sıfatlar arasında yer alır: “*ölü mavi ay ışıkları*” (KS: 48); “*gözlerinin soluk mavis*” (KS: 146); “*acı mavi*” (gözkapaklarının üstü) (KS: 474).

Gök mavis adlandırmasında geçen *gök* bir renk adı olarak GTS'de “mavi ile açık yeşil arası olan renk” (GTS 3) biçiminde tanımlanmaktadır:

“Cildinin her yerinde gizli gizli parlayan ayışığı mavis baldırlarında daha sıhhatli bir gök mavisine dönüyordu” (KS: 471).

Ayışığı mavis, *çelik mavis*, *elektrik mavis*, *merih mavis* somut benzerliğe dayanan geçici renk adlarıdır:

“Aysel, ayışığı mavisini, iyiden iyiye zenginleştirmişti” (KS: 571).

“Şakaklarında ve elmacık kemiklerinde çelik mavis bir renk alan cildi, donuk donuk parlıyordu” (KS: 40).

“Seyit Sabri'nin çıtırdaya çıtırdaya, elektrik mavis kıvılcımlar ürete ürete, gelişip giden iç konuşmasını, ...” (KS: 253).

“Aynı anda birkaç yüz yıldırım, çirkin elektrik kokuları ve merih mavisleriyle, birkaç yüz ceviz ağacına birden düşüyorlar” (KS: 555-556).

Barut mavis adlandırmasına yakın olarak GTS'de *barut rengi* “gri renk; barudi” (GTS 1) yer almaktadır:

“Çıplak göğüslerinde, barut mavis yengeç dövmeleriyle burma pazulu korsanlar, ...” (KS: 314).

Uzak mavi, *çökük mavi*, *çıplak mavi*, *hırçın mavi*, *kadın mavi*, *çakal mavi*, *diri mavi*, *ılık mavi*, *ısırgan mavi*, *çelimsiz mavi*, *Kuva-yı Milliye mavis* ve *çocuk mavis* ise İlhan'ın soyut çağrışımlar aracılığı ile yarattığı geçici renk adlarıdır:

“Dudakları boyasız ve uzak mavi” (KS: 39).

“... gözleri çökük mavi, ...” (KS: 179).

“Turgut gözlerinin çıplak mavisine, bir kibrit alevi tuttu.” (KS: 342).

“Gözleri gittikçe küçülüyor, hırçın mavisini, uzak uzak ıslanıyor.” (KS: 351).

“Yalnız Bekir, gözleri içkiden daha yumuşamış, daha kadın bir maviye dönmüş.” (KS: 211).

“Şimdi ona daha kalles, daha çakal bir mavi lazım” (KS: 452).

“... gözlerinin diri mavisine, acı bir şimşek yeşili karışıyor, ...” (KS: 604).

“Cigara dumanı burun deliklerinde, ılık mavi” (KS: 562).

“Birisinin ısrırgan mavi, diri ve fırlak gözleri dikkatini çekiyor, ...” (KS: 566).

“Suratını gece lambasının çelimsiz mavisine çevirdiği zaman, ...” (KS: 597).

“Gözbebeklerinden düşürüp kaybettiği bir Kuva-yı Milliye mavisini, dakikasında bulup kuşanıyor” (KS: 160).

“... gözleri ya saydam çocuk mavilerine doğru hafifliyor, ...” (KS: 461).

Sarı

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda *sarı, sarışın, sarışınlık, sarımsı, sarılık, sapsarı, sarı sarı* biçimlerini kullanmıştır. *Sarı* rengin tonlarını betimlemek üzere kullanılan ifadelerden yalnızca *kirli sarı* “koyu ve donuk sarı renk” (GTS 1) ve *saman sarısı* “saman rengi” (GTS 1) GTS’de sözlük birimi olarak yer almaktadır. *Acı sarı* ve *yaldızlı sarı* ifadelerinde renk sıfatı olarak kullanılan *acı*, “çarpıcı, göz alıcı (renk)” (GTS 5) biçiminde, *yaldızlı* ise “üzerine yaldız sürülmüş, yaldızla süslenmiş” (GTS 1) biçiminde renk kavramıyla ilişkili anlamlar taşımaktadır: “*kirli sarı*” (surat) (KS: 507); “*saman sarısı*” (saçlar) (KS: 461-462); “*acı sarı*” (yüz) (KS: 617); “*yaldızlı sarı*” (saçlar) (KS: 146).

Kükürt sarısı, buğday sarısı, ayva sarısı, Picasso sarısı, Van Gogh sarısı, malarya ve atebrin sarısı, kanarya sarısı, pirinç sarısı, kıvamlı sarı kullanımları benzerliğe dayanan geçici renk adlarıdır:

“... ansızın kükürt sarısı bir ışık beliriyor; ...” (KS: 14).

“... bıyıkları buğday sarısı bir delikanlıyla, ...” (KS: 205).

“Yanaklarında ayva sarısı tüyler” (KS: 334).

“*Kirli sarılardan Picasso sarılarına, Van Gogh sarılarına* doğru, sarsak, bulantı verici, bir değişme ve genişleme!” (KS: 352).

“Sarı, malarya ve atebrin sarısı bir ışık; ...” (KS: 448).

“... kanarya sarısı mendiline ...” (KS: 482).

“... pirinç sarısı gökyüzünden ...” (KS: 609).

“Aysel’in, Jeanne d’Arc biçimi kesilmiş kıvamlı sarı saçları ...” (KS: 478).

Aşağıda yer alan geçici renk adları ise İlhan'ın imgelem dünyasını yansıtmaktadır:

“Yorgun sarı atkuyruğu, ...” (KS: 257-258).

“Hain, aşağılık bir sarı, yorgun yüzlü bir kadını, vahşi ve yırtıcı bir güneş olarak çarpıyor; ...” (KS: 506).

“... çalışkan yeşiller, her işe yatkın sarılar koyuyor” (KS: 512).

“Üstüme başıma bulaşan bu hastalıklı sarı ...” (KS: 649).

Pembe

İlhan, *Kurtlar Sofrası*'nda *pembe*, *pespembe* ve *pembelik* biçimlerini kullanmıştır. Aşağıdaki örneklerde pembeliğin tonu *şafak* ve *çilek* ile belirtilmiştir. *Şafak pembesi* GTS'de “güneşin doğduğu anda görülen pembelik” (GTS 1) biçiminde tanımlanmaktadır:

“... yüzüne bir şafak pembeliği yayılıyordu” (KS: 470).

“... teni çilek pembeliğinde, ...” (KS: 258).

Uçuk, “soluk (II)” (GTS 1) anlamı ile geçici renk adı yapan sıfatlar arasında yer almaktadır: “*uçuk pembe bir ruj*” (KS: 199).

Dil pembesi, *açık çilek pembesi*, *kızılıcak pembesi*, *kirli şarap pembesi* kullanımları ise somut benzerliğe dayalı geçici renk adlarıdır:

“Ressam Eşfak bir dil pembesi düşündü” (KS: 348).

“Açık çilek pembeleri, kızılıcak pembeleri halinde ...” (KS: 352).

“... yüzündeki altın beyazlığı kirli bir şarap pembesine dönmüş, yumrukları sıkılı, çenesi kilitli” (KS: 580).

Gri

İlhan, *Kurtlar Sofrası*'nda gri rengin türemiş biçimlerini kullanmamıştır. Grinin bir tonunu belirten *soluk gri* ifadesinde geçen *soluk*, “rengi atmış olan, solmuş; uçuk (I)” (GTS 1) anlamı ile geçici renk adı yapan sıfatlar arasında yer alır: “*soluk gri* (bir kadın)” (KS: 649).

Yorgun gri, soyut çağrışımlara dayalı geçici bir renk adıdır:

“Üstüme başıma bulaşan bu hastalıklı sarı ve yorgun griden ...” (KS: 649).

Lacivert

Kurtlar Sofrası'nda lacivert rengin türemiş biçimleri kullanılmamıştır. Laciverdin bir tonunu betimleyen *koyu lacivert*, “laciverdin bir veya birkaç ton koyusu” (GTS 1) anlamı ile sözlükte yer almaktadır:

“... koyu lacivert Brahms çalkantıları ...” (KS: 455).

Aşağıdaki ifade ise laciverdin İlhan'ın zihnindeki soyut çağrışımlara dayanan bir tonunu betimlemektedir:

“Neden sonra Aktör’ü kani çekilmiş çiçek bozuğu bir lacivertin kıyısında, Aktedron peşinde ektiklerini hatırlıyor, ...” (KS: 595).

Bej

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda *bej* “sarıya çalan açık kahverengi” (GTS 1) ve *bej rengi* biçimlerini kullanmıştır. Eserde rengin tonunu belirtmek üzere yalnız *koyu bej* kullanılmıştır. *Koyu*, “rengi açık olmayan, daha belirgin olan, açık karşıtı” (GTS 2) anlamı ile renk niteleyen sıfatlar arasında yer almaktadır: “*Koyu bej*” (KS: 135).

Menekşe

Kurtlar Sofrası’nda *menekşe* ve *menekşe rengi* “menekşe çiçeğinin mor rengi” (GTS 1) biçimleri kullanılmıştır. *Koyu* sıfatı ile bu rengin tonu ifade edilmiştir:

“Dudaklarının, koyu menekşe bir kalemle, yalnız sınırlarını çiziyor” (KS: 17).

Tirşe

Tirşe “yeşil ile mavi arası renk” (GTS 1), *Kurtlar Sofrası*’nda bir kez geçer. *Acı* “çarpıcı, göz alıcı (renk)” sıfatı ile tirşenin tonu belirtilmiştir:

“Yüzü ışığa döndü mü, açık mavi gözleri cam diriliğiyle parlıyor, renkleri de değişiyor biraz, acı bir tirşeye dönüyor” (KS: 20).

Kumral

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda *kumral* “koyu sarı veya açık kestane rengi” (GTS 1) ve *Viyana kumralı* biçimlerini kullanmıştır. Bu kullanım İlhan’ın imgelemindeki bir benzerliğe dayanmaktadır:

“... fırça kıllarından akı akıveren Viyana kumralı kâküller” (KS: 634).

Esmer

Kurtlar Sofrası’nda *esmer* “siyaha çalan buğday rengi” (GTS 1), *esmerlik* ve *esmerleşmek* biçimleri geçer. İlhan, *acı* “çarpıcı, göz alıcı (renk)” (GTS 5) sıfatı ile esmerliğin tonunu ifade etmiştir:

“Acı esmerlikleri ve delimsirek neşeleriyle, çingeneler geçiyorlar” (KS: 518).

Nefti

İlhan, *nefti* “siyaha yakın koyu yeşil renk” (GTS 1) ve *neftilik* biçimlerini kullanmıştır. *Köpek* ve *yosun* sıfatları benzerliğe dayalı adlandırmaları yansıtmaktadır:

“Halil’in hain eflatunlarını, köpek neftilerini silip atmak zor; ...” (KS: 455).

“... kendine uygun yosun neftiliği ve dil yumuşaklığıyla, ...” (KS: 536).

Vişne (rengi)

Vişneçürüğü “çürük vişne rengi” (GTS 1), *Kurtlar Sofrası*’nda *vişne (rengi)* biçiminde geçer. Bu rengin tonlarını ifade etmek için *ölü* ve *koyu* sıfatları kullanılmıştır:

“Hayır ölü vişne rengi” (KS: 355).

“... abajurun koyu vişnesinden, ...” (KS: 347).

Çelik rengi

Çelik rengi İlhan’ın kullandığı fakat GTS’de yer almayan benzerliğe dayalı geçici bir renk adıdır. İlhan, *kirli* sıfatı ile bu rengin tonunu belirtmiştir:

“Kirli çelik rengi göklerden, ...” (KS: 651).

Platin (rengi)²

İlhan’ın kullandığı *platin (rengi)* GTS’de *platin sarısı* “içerisinde gümüş renginin de bulunduğu açık sarı renk” ifadesinde geçmektedir. *Platin tozu*, platin renginin bir tonunu yansıtmaktadır:

“Saçlarının platin tozunu sağına döküyor olmuyor; ...” (KS: 638).

Bakır rengi

İlhan, *Kurtlar Sofrası*’nda *bakır rengi* “kızıla yakın kahverengi” (GTS 1) ve *bakır çalığı* “bakır yeşili” (GTS 1) biçimlerini kullanmıştır:

“Bakır çalığı geceler buluyor, ...” (KS: 443).

Kömür³

İlhan’ın aşağıda kullandığı renk adlarında geçen *kömür* GTS’de *mecaz* etiketi ile “siyah renkli” (GTS 2) biçiminde tanımlanmıştır. *Maden kömürü* ve *kömür tozu* bu rengin tonlarını yansıtır:

“Tanımadığı, hırçın ve maden kömürü gözlü seyirciler, ...” (KS: 267).

“... bıyıklarının kömür tozunu, boylu boyunca açılmış bir gazetenin, iki iç sayfasına döküyordu” (KS: 303).

Diğer Renkler

Eserde renk adı olarak geçen ancak tonları bulunmayan biçimler bu başlıkta ele alınmıştır. Benzetmeye dayalı olmayan *ak*, *ağarmak*, *ak ak*, *bordo*, *siklamen*, *taba*, *boz*, *eflatun*, *kır/kırçıl* İlhan’ın kullandığı diğer renk adları arasındadır. Bu renk adları GTS’de sözlük birimi olarak yer almaktadır.

² Çalışmada *platin beyazı* renk tonu; *platin (rengi)* ise renk adı olarak kabul edilmiştir.

³ Çalışmada *kömür karası* renk tonu; *kömür* ise renk adı olarak kabul edilmiştir.

Bir rengin tonu olmayıp, doğrudan renk adı olarak eserde geçen *altın (rengi)*, *kahverengi*, *buğday rengi*, *pas rengi*, *devetüyü*, *fildişi*⁴, *alev (rengi)*, *şarap rengi*⁵ ise GTS’de yer alan somut benzerliğe dayalı diğer renk adlarıdır:

“Bekir saçlarını, altın yansımalarıyla, dört tarafına dağita dağita, beğenildiğinden emin, hikâyesini yürütüyor” (KS: 202).

“Pabuçları, çarşı işi. Kahverengi” (KS: 134).

“... buğday rengi saçlarını, kim getirip avuçlarına doldurabilir?” (KS: 654).

“... eşyadaki ve gökteki pas rengi karanlık, ...” (KS: 687).

“... devetüyü paltolu, güderi eldivenli bir çocuk” (KS: 263).

“... fildişi bacaklı kadınlar; ...” (KS: 104).

“... alev dudaklı Rum kızları” (KS: 227).

“On günde bir Katsimbali’s’e gider, şarap rengine boyatırım” (KS: 358).

Aşağıdaki örneklerde görülen renk adları ise dış dünyaya bağlı somut benzetmelere dayanan ve GTS’de yer almayan geçici renk adlarıdır:

“O, gözlerinin gazocağı alevi kısılmış, ...” (KS: 230).

“Üç yudum siyah bira; utangaç meyankökü renkleri saklayan” (KS: 44).

“Gilda, kan köpüğü saçlarını, sağına soluna döke döke, oyununu oynadı” (KS: 654).

“Tenleri çilek rengi. Saçları pirinç” (KS: 259).

“Sedef yansımali dişleriyle, küçük kahkahalar doğradı” (KS: 640).

“Gözbebeklerinde, dövülmüş bir karabiber rengi ve acılığı” (KS: 14).

İlhan’ın renk tonlarını ifade etmek için kullandığı yollardan biri de birden fazla renk adını bir arada kullanmaktır: *kahverengi kızıl* (KS: 66), *kızıla çalar sarı* (KS: 71), *mavi siyah* (KS: 214), *kızıl kumral* (KS: 218), *siyahlı beyazlı* (KS: 232), *maviyle yeşil arası* (KS: 272), *mavi yeşil* (KS: 274), *kırçıl sarı* (KS: 340), *gri beyaz* (KS: 408), *yeşilimsi sarı* (KS: 415), *kınalı sarı* (KS: 416), *laciverde çalar bir siyah* (KS: 454), *eflatunla sarı arası* (KS: 501), *eflatun sarı* (KS: 501), *mavili sarılı* (KS: 527), *sarı esmer* (KS: 550), *gök sarı* (KS: 594), *siyah beyaz* (KS: 596), *beyaza dönen mavi* (KS: 597), *esmer beyaz* (KS: 605), *mavi gri* (KS: 627), *mavi beyaz* (KS: 667).

Sonuç

İlhan, *Kurtlar Sofrası* romanında renk bildiren 1013 ifade kullanmıştır. Bunlar arasında tek sözcükten oluşan renk adları (türemiş biçimler, pekiştirmeli biçimler, ikilemeler de dâhil) ile isim ve sıfat tamlaması kuruluşundaki renk adları ve tonları yer almaktadır. Bu sayıya ek olarak 22

⁴ Çalışmada *fildişi beyazı* ve *beyaz fildişi* renk tonu; *fildişi* ise renk adı olarak kabul edilmiştir.

⁵ Çalışmada *şarap pembesi* renk tonu; *şarap rengi* ise renk adı olarak kabul edilmiştir.

ifadede birden fazla renk adı bir arada kullanılmıştır. İlhan'ın en çok kullandığı renk *siyah* ve tonlarıdır. Aşağıda eserde geçen renklere yer verilmiş, her rengin eserdeki kullanım sıklığı ayrıç içerisinde belirtilmiştir:

Siyah ve tonları (203), beyaz ve tonları (146), sarı ve tonları (120), mavi ve tonları (112), yeşil ve tonları (100), kırmızı ve tonları (82), kızıl ve tonları (45), kara ve tonları (44), gri ve tonları (19), lacivert ve tonları (18), pembe ve tonları (18), esmer ve tonları (11), ak (10), bej ve tonları (8), nefti ve tonları (7), vişne rengi ve tonları (7), kumral ve tonları (5), menekşe ve tonları (5), platin ve tonları (5), kahverengi (4), kül rengi (4), bakır rengi ve tonları (4), bal rengi (3), şarap (rengi) (3), buğday (rengi) (3), çelik rengi ve tonları (2), devetüyü (2), gümüş(lü) (2), kömür ve tonları (2), tirşe ve tonları (2), siklamen (2), alev (1), bordo (1), altın (rengi) (1), boz (1), çilek rengi (1), fildişi (1), gazocağı alevi (1), kan köpüğü (1), karabiber rengi (1), kestane rengi (1), meyankökü rengi (1), pas rengi (1), pirinç (1), sedef (1), taba rengi (1).

Bu veriye göre *Kurtlar Sofrası*'nda 46 farklı renk adı geçmektedir. Bunlardan 36'sı GTS'de sözlük birimi olarak yer alır. *Vişne rengi* (GTS'de *vişneçürüğü* biçimi var), *çelik rengi*, *çilek rengi*, *gazocağı alevi*, *kan köpüğü*, *karabiber rengi*, *meyankökü rengi*, *pirinç* ve *sedef* ise sözlükte renk anlamı taşıyan birer sözlük birimi olarak yer almaz. Eserdeki 46 farklı renk adından 25'i benzetmeye dayalıdır.

Eserde renk tonu bildiren 130 farklı ifade kullanmıştır. Bunlardan yalnız 15'i sözlük birimi olarak GTS'de yer almaktadır. 86'sı GTS'de yer almayan geçici renk adlarıdır. Renk tonu bildiren 29 ifadenin ise unsurları renk ifade eden ayrı birer sözlük birimidir. Sözlük birimi olmayan *füzen siyahı*, *karga siyahı*, *tebeşir beyazı*, *çiğ biftek kırmızısı*, *çiğlık kırmızısı*, *tuğla kırmızısı*, *ağır kırmızı*, *ayışığı mavisi*, *çelik mavisi*, *diri mavi*, *böcek yeşili*, *su yeşili*, *ceset yeşili*, *kadife yeşili*, *kıvamlı sarı*, *yorgun sarı*, *hastalıklı sarı*, *dil pembesi* biçimindeki geçici renk adları birden fazla kez kullanılmıştır. Renk tonları benzerlik ilişkisine dayalı bir isim ya da sıfat tamlaması yapısındadır. İlhan'ın kurduğu benzerlik ilişkisi *kömür tozu siyahı* örneğinde olduğu gibi somut ya da *çelimsiz mavi* örneğindeki gibi soyut niteliktedir. Aşağıda eserde geçen renk tonlarına yer verilmiş, renk tonlarının kullanım sıklığı ayrıç içerisinde belirtilmiştir:

Sözlük birimi olan, isim tamlaması kuruluşundaki renk tonları: Kûf yeşili (3), safra yeşili (3), süt mavisi (2), çam yeşili (1), kan kırmızısı (1), kar beyazı (1), orman yeşili (1), saman sarısı (1).

Sözlük birimi olan, sıfat tamlaması kuruluşundaki renk tonları: Açık mavi (8), kirli sarı (8), açık kırmızı (1), kan kırmızı (1), koyu kırmızı (1), koyu lacivert (1), kuzguni siyah (1).

İsim tamlaması kuruluşundaki geçici renk tonları: Ayışığı mavisi (7), su yeşili (4), tebeşir beyazı (4), ceset yeşili (3), füzen siyahı (3), kadife yeşili

(3), böcek yeşili (2), çelik mavisi (2), çiğ biftek kırmızısı (2), çiğlik kırmızısı (2), dil pembesi (2), karga siyahı (2), tuğla kırmızısı (2), ayva sarısı (1), bayat çay kırmızısı (1), bayrak kırmızısı (1), buğday sarısı (1), çocuk mavisi (1), dolar yeşili (1), elektrik mavisi (1), elektrik yeşili (1), eliş beyazı (1), eliş siyahı (1), günah siyahı (1), kanarya sarısı (1), kefen beyazı (1), kızılçık pembesi (1), köpek havlaması kızılı (1), köpek neftisi (1), Kuva-yı Milliye mavisi (1), kükürt sarısı (1), leopar gözü yeşili (1), malarya ve atebrin sarısı (1), merih mavisi (1), mika siyahı (1), mürekkep siyahı (1), nar kızılı (1), peynir beyazı (1), Picasso sarısı (1), pirinç sarısı (1), pis kan siyahı (1), porselen beyazı (1), pudra beyazı (1), sabun beyazı (1), şimşek yeşili (1), şişe yeşili (1), tereyağı beyazı (1), tozlu keçe siyahı (1), Van Gogh sarısı (1), Viyana kumralı (1), zehir yeşili (1), zenci siyahı (1).

Sıfat tamlaması kuruluşundaki geçici renk tonları: Diri mavi (7), kıvamlı sarı (4), yorgun sarı (4), ağır kırmızı (2), hastalıklı sarı (2), bulanık kara (1), buzlu mavi (1), çakal mavi (1), çalışkan yeşil (1), çelimsiz mavi (1), çıplak mavi (1), çiçekbozuğu lacivert (1), çökük mavi (1), donuk siyah (1), donuk yeşil (1), hain, aşağılık sarı (1), havlayan yeşil (1), her işe yatkın sarı (1), hırçın mavi (1), ılık mavi (1), ısırgan kırmızı (1), ısırgan kızıl (1), ısırgan mavi (1), ışısız siyah (1), kadın mavi (1), kirli çelik rengi (1), kusuk siyah (1), küstah mavi (1), öldüresiye kırmızı (1), ölü mavi (1), ölü vişne rengi (1), pırıltısız siyah (1), uzak mavi (1), uzak yeşil (1), yaldızlı sarı (1).

Unsurları renk ifade eden ayrı birer sözlük birimi olan, isim tamlaması kuruluşundaki renk tonları: Antrasit siyahı (1), barut mavisi (1), fildişi beyazı (1), gök mavisi (1), gümüş beyazı (1), kömür karası (1), kömür tozu siyahı (1), krem beyazı (1), platin tozu (1).

Unsurları renk ifade eden ayrı birer sözlük birimi olan, sıfat tamlaması kuruluşundaki renk tonları: Parıltısız siyah (5), çiğ kırmızı (2), parlak siyah (2), acı mavi (1), acı sarı (1), acı tirşe (1), açık çilek pembesi (1), beyaz fildişi (1), çiğ mavi (1), kirli şarap pembesi (1), koyu bej (1), koyu menekşe (1), koyu vişne (1), parlak kırmızı (1), pırıltılı siyah (1), soluk gri (1), soluk mavi (1), soluk siyah (1), sütlü beyaz (1), uçuk pembe (1).

Bu veri, *Kurtlar Sofrası*'nda birbirinden farklı 176 renk ifadesi kullanıldığını göstermektedir. Çalışmada, bu ifadelerden 46'sı renk adı, 130'u renk tonu olarak işaretlenmiştir. Renk adlarının 25'i; renk tonlarının ise tamamı (130) benzerliğe dayalıdır. Eserde yalnızca 22 renk adı soyut ya da somut bir benzerliğe dayanmadan, doğrudan renk adı olarak kullanılmıştır. *Kurtlar Sofrası* örneği, Türkçede renk adlarının büyük oranda benzerliğe dayalı olarak oluşturulduğu görüşünü doğrulamaktadır.

İlhan'ın kullandığı renk çeşitlemesinin okura geçirmek istediği duyguyu betimlemeye aracılık ettiği söylenebilir. Soyut ya da somut benzetme unsurlarına dayanarak renklere yüklediği olumlu ya da olumsuz çağrışımlar anlatının okurun imgeleminde canlanmasını sağlar. Bu yolla

oluşturduğu *çiğ biftek kırmızısı, çığlık kırmızısı, yorgun sarı, ceset yeşili, Kuva-yı Milliye mavisi, kusak siyah* gibi pek çok adlandırma renk tonunu somut olarak betimlemekten çok yarattığı çağrışım zenginliği ile özel anlamlar üstlenir.

Kurtlar Sofrası romanındaki renk ifadeleri üzerinde duran bu çalışmadan ortaya çıkan sonuç, eserin renklerle ilgili söz varlığı bakımından dikkate değer ölçüde zengin bir veri sunduğunu, bu verinin önemli bir kısmının GTS'de sözlük birimi olarak yer almadığını göstermektedir. Eserde geçen 176 farklı renk adından 97'si GTS'de yer almamaktadır. Farklı yazar ya da şairlerin eserleri üzerinde yapılacak benzer çalışmaların sözlükte yer almayan fakat kullanımı yaygınlaşan renk adları ile tonlarının tespit edilip GTS'ye alınması noktasında veri sağlayarak söz varlığı çalışmalarına katkı sunması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Aksan, D. (2004). *Türkçenin sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Bayraktar, N. (2004). Kara ve siyah renk adlarının Türkçedeki kavram ve anlam boyutu üzerine. *Dil Dergisi*, 126, 56-77.
- Bayraktar, N. (2006). Kavram ve anlam boyutunda sarı ve tonları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 209-218.
- Bayraktar, N. (2014). Türkçe yeşil renk adının biçim, anlam ve kavram alanına tarihsel bir bakış. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 10(1), 179-193.
- Berlin, B. - Kay, P. (1969). *Universality and evolution of basic color terms*. Berkeley: University of California Press.
- Cruse, A. (2006). *A glossary of semantics and pragmatics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Eminoğlu, H. (2014). *Türkçede renkler sözlüğü*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Gözaydın, N. (2003). Türkçenin renk zenginliği. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, LXXXV(618), 539-545.
- Haşlakoğlu, P. (2007). *Rengin ruhsal etkisi ve resimsel ifade*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanatta Yeterlik Çalışması.
- İlhan, A. (1977). Bir romancının "itirafları". *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, XXXC(306), 230-235.
- İlhan, A. (1999). *Yengecin kışkacı - dört uzun hikâye*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- İlhan, A. (2004). *Hangi seks*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İlhan, A. (2012). *Kurtlar sofrası*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İmer, K. vd. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- İnce, Ö. (1976). Kurtlar sofrası üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, XXXIII(296), 395-396.
- Kaymaz, Z. (1997). Türkiye Türkçesi ve ağızlarında renk bildiren kelimelerin kullanılışı ve sistematığı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* (2000), 45, 251-341.
- Küçük, S. (2010a). Türkiye Türkçesinde renk adları ve özellikleri. *The Journal of International Social Research*, 3(10), 420-427.
- Küçük, S. (2010b). Türk lehçeleri sözlüklerinde somutlaştırma yoluyla yapılmış renk adları. *Gazi Türkiyat*, 1(7), 155-196.
- Küçük, S. (2013). Türkçenin renklere dayalı söz varlığı. *Yeni Türkiye*, 9(55), 791-803.
- Küçük, S. - Doğan, N. (2014). Hatice Eminoğlu, Türkçede renkler sözlüğü, Gazi Kitabevi, Ankara, Ocak 2014, 620 s., ISBN 978-605-344-112-0. *Dil Araştırmaları*, 15, 274-279.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). *Grafik ve fotoğraf renk*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2012). *Grafik ve fotoğraf ısı ve renk oluşumu*. Ankara.
- Ögel, B. (2022). *Türk kültür tarihine giriş VI*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özgen E. - Davies I.R.L. (1998). Turkish color terms: Tests of Berlin and Kay's theory of color universals and linguistic relativity. *Linguistics*, 36(5), 919-956.
- Özmen, M. (2016). Türkçede renkleri adlandırma sorunu. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 81-89.
- Özmen, M. (2017). Türkçede renkleri tanımlama sorunu. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 130-150.
- Pastoureau, M. (2005). *Mavi - bir rengin tarihi*. (çev.: İnci Malak Uysal). İstanbul: İmge Kitabevi.
- Wierzbicka, A. (1990). The meaning of color terms: semantics, culture, and cognition. *Cognitive Linguistics*, 1(1), 99-150.
- Zülfikar, H. (2014). Renkleri adlandırma ve tanımlama. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, CVII(752), 57-61.

Elektronik Kaynaklar

- URL-1: *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 24.02.2024-21.06.2024).

Extended Summary

Born in Menemen in 1925, Attilâ İlhan produced works in many fields, such as poetry, novels, short stories, think pieces, and screenplays. İlhan is known as a poet and novelist. İlhan's poetic identity is associated with his descriptive power, also evident in his use of color-related words. İlhan's imaginative expression, which he constructed in his own words to 'show the fictitious characters and events to the reader' (İlhan, 1977: 234), is also seen in his color expressions, and the language he uses in color descriptions brings the reader together with İlhan's poetic side. *Kurtlar Sofrası* presents the reader a rich, unconventional color world adorned with vivid and uncommon associations. İlhan describes anger as *kireçkaymağı gibi çığ beyaz* (İlhan, 2012: 222); sleep as *mika siyahı* (İlhan, 2012: 354), and the scarf around the neck as *çığlık kırmızısı* (İlhan, 2012: 356). Bekir's hands are in *elişi beyazlığı* (İlhan, 2012:

454); the color of the windows, on the other hand, is *kusuk siyah* (İlhan, 2012: 575). The vocabulary is a whole formed by the meaningful units of language. Colors, among the elements reflecting the cultural values of the society, have an essential place in the language's vocabulary. One feature that makes Turkish strong is the expression of abstract concepts by concretizing them through nature. Understanding abstract concepts in terms of concrete beings in nature is a common way of conceptualization. This way of conceptualization is also used in the naming of colors.

The study aims to reveal the role of simile in the formation of color names by focusing on color names based on abstract or concrete similarity rather than the names consisting of a single word, and to reveal the color expressions used by İlhan but not included in standard language. In order to determine the place of names based on simile among colors, all the color names in the work were compiled and names such as *kırmızı*, *çelik rengi* were accepted as color name; names such as *füzen siyahı*, *ısırgan kırmızı* where the color name is used together with a simile element were accepted as color tone. In the study, the concept of color, colors in Turkish vocabulary and naming of colors are discussed, and then the color names and tones in *Kurtlar Sofrası* are given.

It is identified that İlhan used 1013 expressions indicating colors in the novel *Kurtlar Sofrası*. These include single-color names (including derivative forms, intensive forms, and reduplications) and color names in the form of noun phrases and adjective phrases. In addition to this number, more than one color name is used together in 22 color expressions like *kahverengi kızıl* (İlhan, 2012: 66), *kızıla çalar sarı* (İlhan, 2012: 71), *mavi siyah* (İlhan, 2012: 214). The most common color used by İlhan is black and its shades. İlhan used black and its shades 203 times in his work. This color is followed by white and its shades with 146 uses, yellow and its shades with 120 uses, blue with 112 uses, green with 100 uses, and red with 82 uses.

It is observed that out of the 46 different colors mentioned by the author, 36 are included in *Güncel Türkçe Sözlük* as lexical units. *Vişne rengi* (*Güncel Türkçe Sözlük* has the form *vişneçürüğü*), *çelik rengi*, *çilek rengi*, *gazocağı alevi*, *kan köpüğü*, *karabiber rengi*, *meyankökü rengi*, *pirinç* and *sedef* are not included in the dictionary as lexical units with color meaning. It is determined that out of 130 different expressions indicating color shades, only 15 are used as lexical units, while 86 are temporary color names that are not used as lexical units. Temporary color names *füzen siyahı*, *karga siyahı*, *tebeşir beyazı*, *çiğ biftek kırmızısı*, *çiğlik kırmızısı*, *tuğla kırmızısı*, *ağır kırmızı*, *ayışığı mavisi*, *çelik mavisi*, *diri mavi*, *böcek yeşili*, *su yeşili*, *ceset yeşili*, *kadife yeşili*, *kıvamlı sarı*, *yorgun sarı*, *hastalıklı sarı*, *dil pembesi* are used more than once in the novel. One, two or all of their elements of the 29 expressions indicating shade of color are found to be separate lexical units, like *barut mavisi* (İlhan, 2012: 314), *acı tirşe* (İlhan, 2012: 20), *kirli şarap pembesi* (İlhan, 2012: 580).

The result of this study, which focuses on the color names in the novel *Kurtlar Sofrası*, shows that the work presents a remarkably rich data in terms of vocabulary related to colors, and that a significant part of this data is not included as a lexical unit in *Güncel Türkçe Sözlük*. It is hoped that similar studies to be conducted on the works of different authors or poets will provide data on the inclusion of color names, which are not included in the dictionary but are widely used.

"İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

İzinler ve Etik Kurul Belgesi/Permissions and Ethics Committee Certificate: Makale konusu ve kapsamı etik kurul onay belgesi gerektirmemektedir. / *The subject and scope of the article do not require an ethics committee approval.*

Finansman/Funding: Bu makale için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır./ No support was received from any institution or organization for this article.

Yapay Zekâ Kullanımı/Use of GenAI: Bu makalede yapay zekâdan yararlanılmamıştır./*GenAI was not used in this article.*

Destek ve Teşekkür/Support and Acknowledgment: Destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır./ *There is no statement of support or gratitude.*

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / *There is no potential conflict of interest for the author regarding the research, authorship or publication of this article.*

Yazarın Notu/Aauthor's Note: Yazarın bir notu yoktur./ There is no author's note.

Katkı Oranı Beyanı/Author Contributions: Makale tek yazarlıdır. / *The article has a single author.*